

Informatie voor Onderwijsinstellingen die te maken krijgen met leerlingen zonder verblijfsvergunning

Het gebeurt niet dagelijks dat je als instelling benaderd wordt voor inschrijving van een leerling zonder verblijfsvergunning. Natuurlijk wilt u als opleidingsinstituut zo'n leerling graag helpen. Onderwijs geven is uw vak, en u helpt graag jongeren die gemotiveerd zijn om te studeren.

Toch zult u veel vragen hebben over de wet en de praktijk. In deze folder gaan we in op de juridische aspecten en op de praktische obstakels waar u mee te maken kunt krijgen.

Leerlingen zonder verblijfsvergunning, wat is de achtergrond?

Migranten kunnen om verschillende redenen geen verblijfsvergunning (gekregen) hebben, of deze hebben verloren. Het meest bekend is de vluchteling, die geen vergunning kreeg maar toch als 'uitgeprocedeerde asielzoeker' in Nederland is gebleven. Behalve uitgeprocedeerde asielzoekers er zijn ook andere migranten zonder verblijfsvergunning. Zo zijn er bijvoorbeeld huwelijksmigranten die bij een partner in Nederland blijven en zich niet kunnen legaliseren omdat zij niet aan de voorwaarden voldoen. En er zijn mensen die in Nederland blijven nadat hun visum verlopen is. Of migranten die hun verblijfsvergunning verloren maar die hier toch blijven wonen.

Migranten zonder verblijfsvergunning hebben geen recht op sociale zekerheid en geen recht op sociale huisvesting. Daardoor is het gezinsinkomen meestal laag en de leefsituatie niet stabiel. Een ziektekostenverzekering kan niet worden afgesloten. Bovendien is er altijd angst om ontdekt te worden en uitgezet te worden. Dat tekent het leven van de jongere ook. Studeren in zo'n omgeving is niet makkelijk.

Mag ik leerlingen zonder verblijfsvergunning toelaten op mijn instelling?

Alle kinderen onder de 18 jaar moeten naar school, ook als zij geen verblijfsvergunning hebben. Zij mogen de opleiding afmaken waarop ze zijn begonnen voor hun 18de verjaardag. Ook als zij tussentijds verhuizen, mogen zij op een andere school hun eerder begonnen opleiding afmaken.

Leerlingen van boven de 18 die nog in een toelatingsprocedure zitten (bijvoorbeeld een asielpcedure) mogen ook aan een studie beginnen. Als zij tussentijds uitgeprocedeed raken en dus hun verblijfsrecht verliezen, mogen zij toch hun studie afmaken.

De situatie is anders voor jong-volwassenen van boven de 18 die helemaal geen verblijfsrecht hebben. Zij mogen niet beginnen aan een studie. Toch zijn er wel enkele instellingen die hen toch willen helpen en hen mee laten lopen bij de opleiding. Gelukkig blijkt dat veel van deze jongeren later alsnog een status krijgen en dus veel profijt hebben van hun studie. Zie voorbeelden van de Radboud Universiteit Nijmegen [hier](#) en [hier](#).

Hoe regel ik het administratief?

Leerlingen zonder verblijfsvergunning hebben meestal geen BSN-nummer. Als ze eerder wel een vergunning hadden, hebben ze soms nog wel een oud BSN-nummer en kan dat gebruikt worden. Als ze geen BSN-nummer hebben, kunt u een vervangend onderwijsnummer aanvragen bij DUO. Deze leerlingen tellen dan ook mee voor de leerlingtelling.

Voor leerlingen die volgens de wet geen onderwijs mogen volgen, kan de vergoeding die u voor hen kreeg achteraf teruggevorderd worden. U kunt er dan beter voor kiezen om deze leerlingen informeel te laten meelopen. Als ze bij het afstuderen nog steeds geen verblijfsrecht hebben, mag u ze helaas geen diploma geven. U kunt er dan voor kiezen een getuigschrift te geven.

Mogen leerlingen zonder verblijfsvergunning stage lopen?

Stages worden meestal beschouwd als werk, en werk is in het algemeen verboden voor mensen zonder verblijfsvergunning. Dat geldt ook voor studenten die volgens de wet wel mogen studeren omdat ze begonnen zijn toen ze nog wel verblijfsrecht hadden of nog geen 18 jaar waren. Leerlingen die in een asielprocedure zitten, mogen wel stage lopen.

Na een juridische procedure over het belang van stages voor het onderwijs, is in 2012 de wet aangepast. Leerlingen die vóór hun 18de begonnen zijn aan een opleiding aan het MBO (BOL), of bij speciale opleidingen voor leerlingen met een beperking, mogen sindsdien wel stage lopen. Helaas is de wet niet gewijzigd voor leerlingen aan het HBO of leerlingen die begonnen zijn nadat ze 18 zijn geworden. Het lijkt de moeite waard om hierover nog te procederen. Als u daaraan mee wil werken, neem dan contact op met [Stichting LOS](#), Rian Ederveen. Maar voorlopig is de veiligste weg om deze leerlingen een stage op de instelling aan te bieden.

Moeten leerlingen zonder verblijfsvergunning lesgeld of collegegeld betalen?

Leerlingen onder de 18 jaar hoeven geen lesgeld te betalen. U kunt overwegen om ook de ouderbijdrage kwijt te schelden, omdat de ouders van deze leerlingen vaak weinig geld hebben. In sommige gemeenten kunnen deze leerlingen financiële hulp krijgen van Stichting Leergeld.

Studenten boven de 18 jaar moeten wel lesgeld of collegegeld betalen. Studenten aan het MBO kunnen buiteninvorderingstelling van het lesgeld vragen aan DUO als ze nog in een toelatingsprocedure zitten, bijvoorbeeld een asielprocedure. Studenten met een asielachtergrond kunnen soms steun krijgen van het UAF bij de studiekosten. Omdat het UAF zelf het vluchtelingenstatus beoordeelt, kunnen uitgeprocedeerde asielzoekers soms toch door het UAF gesteund blijven worden. Andere studenten zullen eigen oplossingen moeten vinden, bijvoorbeeld door steun van vrienden.

Hoe zit het met verzekeringen?

Leerlingen zonder verblijfsvergunning kunnen zich niet verzekeren voor ziektekosten. Als ze nog in een asielprocedure zitten, of als ze nog in een Asielzoekerscentrum of Gezinslocatie wonen, zijn ze via het COA verzekerd voor ziektekosten. Ze hebben dan ook een collectieve WA-verzekering.

Leerlingen zonder verblijfsvergunning die niet in een Asielzoekerscentrum wonen, kunnen toch naar een arts. Als ze het zelf niet kunnen betalen, kunnen de medische kosten door de zorgverlener gedeclareerd worden bij het CAK (voorheen Zorginstituut Nederland). Zie [hier](#)

Bij stages wordt vaak een WA-verzekering gevraagd. Hoewel het niet verboden is, blijkt het in de praktijk vaak moeilijk om een individuele WA-verzekering af te sluiten. De makkelijkste oplossing is om een leerling te laten meelopen in een collectieve WA-verzekering.

Wat voor risico's zijn er als een leerling toch studeert, terwijl dat niet mag?

Als u in- en afschrijvingen van leerlingen niet meldt voor de leerlingtelling, loopt de school het risico op een bestuurlijke boete.

Een leerling die informeel meeloopt, loopt zelf risico op een boete van maximaal 4.000,- en kan verplicht worden de school schadevergoeding te betalen voor het les- of collegegeld.